

Cyflwyniad

Mae Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystyried cwynion bod aelodau o awdurdodau perthnasol yng Nghymru wedi gweithredu'n groes i'r Cod Ymddygiad. Mae'r Ombwdsmon yn ymchwilio i gwynion o'r fath o dan ddarpariaethau Rhan III Deddf Llywodraeth Leol 2000 a'r Gorchmynion perthnasol a wneir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan y Ddeddf.

Pan fydd yr Ombwdsmon yn penderfynu y dylid ymchwilio i gŵyn, mae yna bedwar canfyddiad, sydd wedi'u nodi yn adran 69 Deddf Llywodraeth Leol 2000, y gall yr Ombwdsmon eu datgan:

- a) nad oes tystiolaeth bod unrhyw achos o weithredu'n groes i god ymddygiad yr awdurdod;
- b) nad oes angen cymryd unrhyw gamau mewn cysylltiad i'r materion a fu'n destun i'r ymchwiliad;
- c) bod angen cyfeirio'r mater i swyddog monitro'r awdurdod, i'w ystyried gan y pwyllgor safonau;
- d) (ch) bod angen cyfeirio'r mater i Lywydd Panel Dyfarnu Cymru ar gyfer dyfarniad gan dribiwnlys (mae hyn yn digwydd mewn achosion mwy difrifol fel arfer).

Yn amgylchiadau (c) a (d) uchod, mae'n ofynnol i'r Ombwdsmon gyflwyno adroddiad am yr ymchwiliad i'r pwyllgor safonau neu dribiwnlys Panel Dyfarnu Cymru, yna byddant hwy'n ystyried y dystiolaeth a ganfuwyd gan yr Ombwdsmon, ynghyd ag unrhyw amddiffyniad a gyflwynir gan yr aelod dan sylw. Hwyl hefyd fydd yn penderfynu a oes achos o weithredu'n groes i'r Cod ai peidio, ac os oes, pa gosb (os o gwbl) y dylid ei chyflwyno.

Mae'r Llyfr Achosion Cod Ymddygiad yn cynnwys crynodebau o'r adroddiadau hynny lle cafwyd un o'r canfyddiadau wedi'u gosod allan uchod. Er hynny, yn achos canfyddiadau (c) a (d), bydd y Coflyfr Cod Ymddygiad ond yn cynnwys crynodebau'r achosion hynny y mae gwrandawiadau wedi'u cynnal gan y pwyllgor safonau neu Banel Dyfarnu Cymru, a bod canlyniad y gwrandawriad hwnnw'n hysbys. Mae'r rhifyn hwn yn adrodd ar y cyfnod Ionawr i Fawrth 2021.

Cynnwys

Dim tystiolaeth o dorri'r cod.....	3
Nid oes angen gweithredu.....	3
Cyfeiriwyd at Bwyllgor Safonau.....	3
Cyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru.....	4

Crynodebau Achosion

Dim tystiolaeth o dorri'r Cod

Ni does crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn.

Nid oes angen gweithredu

Ni does crynodebau yn gysylltiedig â'r canfyddiad hwn.

Cyfeiriwyd at Bwyllgor Safonau

Cyngor Tref Tref-y-clawdd – Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Rhif Achos: 201907610 – Cyhoeddwyd yr adroddiad ym mis Ionawr 2021

Derbyniodd yr Ombwdsmon gŵyn gan aelod o'r cyhoedd bod Aelod ("yr Aelod") o Gyngor Tref Tref-y-clawdd ("y Cyngor") wedi methu â chadw at y Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau'r Cyngor.

Honnwyd bod yr Aelod wedi gweiddi, a defnyddio iaith sarhaus, wedi'i anelu at bobl a oedd yn bresennol mewn cyfarfod cyhoeddus a gynhaliwyd i drafod ymateb y gymuned leol i frigiad coronafirws (COVID-19). Honnwyd hefyd fod yr Aelod wedi rhegi a defnyddio ymddygiad bwlio tuag at yr achwynydd. Derbyniodd yr Aelod Rybuddiad Amodol gan yr Heddlu am ei ymddygiad yn y cyfarfod.

Canfu'r Ombwdsmon fod tystiolaeth i awgrymu bod yr Aelod wedi gweiddi a defnyddio iaith sarhaus yn y cyfarfod ac wedi defnyddio ymddygiad bwlio.

Daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad y gallai'r Aelod fod wedi torri Cod Ymddygiad y Cyngor, yn benodol, paragraffau 4(b) a 4(c) gan iddo fethu â dangos parch ac ystyriaeth, ynghyd â defnyddio ymddygiad bwlio, tuag at aelodau o'r cyhoedd a oedd yn bresennol yn y cyfarfod. Canfu'r Ombwdsmon hefyd y gellid ystyried gweithredodd yr Aelod yn rhesymol fel ymddygiad a allai ddwyn anfri ar swyddfa'r aelod neu'r Cyngor, ynghyd ag achos posibl o dorri paragraff (6(1)(a) y Cod Ymddygiad.

Cyfeiriodd yr Ombwdsmon ei adroddiad ymchwilio at Swyddog Monitro Cyngor Sir Powys i'w ystyried gan ei Bwyllgor Safonau.

Canfu'r Pwyllgor Safonau fod yr Aelod wedi torri paragraffau 4(b), 4(c), a 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad ac felly fe waharddwyd yr Aelod am gyfnod o 6 mis.

Cyngor Tref y Waun – Hyrwyddo cydraddoldeb a pharch

Rhif Achos: 201904568 – Cyhoeddwyd yr adroddiad ym mis Ionawr 2021

Derbyniodd yr Ombwdsmon gŵyn bod Aelod ("yr Aelod") o Gyngor Tref y Waun ("y Cyngor") wedi torri'r Cod Ymddygiad.

Honnyd bod yr Aelod wedi anfon e-bost at gyflogwr yr achwynydd, lle ceisiodd fardduo ei henw yn ei gweithle a gwneud iddi deimlo dan fygythiad ac yn agored i niwed.

Ystyriodd yr ymchwiliad a oedd yr Aelod wedi torri'r paragraffau canlynol o'r Cod Ymddygiad:

- 4(b) - dangos parch at eraill ac ystyriaeth ohonynt.
- 4(c) - peidio ag ymddwyn fel bwli neu harasio unrhyw berson.
- 7(a) - rhaid iddo beidio, yn ei gapasiti swyddogol neu fel arall, â defnyddio neu geisio defnyddio ei safle yn amhriodol i roi neu i sicrhau mantais i'w hun neu i unrhyw berson arall, neu i greu neu i osgoi anfantais i'w hun neu i unrhyw berson arall.

Canfu'r Ombwdsmon fod yr Aelod wedi anfon e-bost at gyflogwr yr achwynydd lle'r oedd yn bygwth cymryd camau cyfreithiol yn erbyn yr achwynydd. Copiodd yr Aelod ei e-bost hefyd at Gyngor y Gweithlu Addysg. Ystyriwyd hyn yn ffactor gwaethybol.

Daeth yr Ombwdsmon i'r casgliad bod ymddygiad yr Aelod yn golygu y gallai fod yn gyfystyr ag achos o dorri paragraffau 4(b), 4(c) a 7(a) o'r Cod Ymddygiad. Cyfeiriwyd y mater at Swyddog Monitro Cyngor Bwrdeistref Siroi Wrecsam, i'w ystyried gan Bwyllgor Safonau'r Cyngor.

Cyfeiriwyd at Banel Dyfarnu Cymru

Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili – Datgelu a chofrestru buddiannau

Rhif Achos: 201903571 - Cyhoeddwyd yr adroddiad ym mis Chwefror 2021

Derbyniodd yr Ombwdsmon gŵyn hunangyfeirio bod Aelod ("yr Aelod") o Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili ("y Cyngor") wedi torri'r Cod Ymddygiad.

Roedd yr Aelod yn cynrychioli'r Cyngor fel aelod o Gabinet Rhanbarthol y Fargen Ddinesig, Prifddinas-Ranbarth Caerdydd ("CCR"). Honnyd bod yr Aelod wedi prynu cyfranddaliadau mewn cwmni ("y Cwmni") a oedd wedi cael mangreoedd ar brydles gan Fargen Ddinesig Prifddinas-Ranbarth Caerdydd, i weithgynhyrchu lled-ddargludyddion cyfansawdd a datblygu ceisiadau. Wedi hynny, honnyd iddo fethu â datgan buddiant yn y Cwmni yn ystod Cyfarfodydd Cyd-bwyllgor y Fargen Ddinesig, Prifddinas-Ranbarth Caerdydd.

Ymchwiliwyd i'r gŵyn ar y sail y gallai methiant wedi bod i gydymffurfio â darpariaethau canlynol y Cod Ymddygiad:

- 6(1)(a) - ni ddylai aelodau ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei ystyried yn un sy'n dwyn anfri ar eu swydd neu ar eu hawdurdod;
- 7(a) – ni ddylai aelodau, yn eu capasiti swyddogol neu fel arall, ddefnyddio neu geisio

defnyddio eu safle i roi neu i sicrhau mantais iddynt eu hunain.

- 10(2)(viii) – rhaid i aelodau ystyried bod ganddynt fuddiant personol mewn unrhyw fusnes eu hawdurdod, os yw'n ymwneud ag, neu'n debygol o effeithio... unrhyw gorff y maent wedi'u hethol iddo, eu penodi neu eu henwebu gan eu hawdurdod.
- 11(1) – Pan fydd gan aelod fuddiant personol mewn unrhyw fusnes ei awdurdod a phan fydd yn bresennol mewn cyfarfod lle y caiff y busnes hwnnw ei ystyried, rhaid iddo ddatgelu ar lafar gerbron y cyfarfod hwnnw fodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn i'r cyfarfod ystyried y busnes neu ar ddechrau'r ystyriaeth, neu pan ddaw'r buddiant i'r amlwg.
- 14(1)(a) – Pan fydd gan aelod fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes ei awdurdod, oni roddwyd gollyngiad iddo gan bwyllgor safonau ei awdurdod, mae'n rhaid iddo ymadael â'r ystafell, y siambr neu'r man lle y mae cyfarfod i ystyried y busnes yn cael ei gynnal.

Canfu'r ymchwiliad fod gan yr Aelod fynediad at wybodaeth gyfrinachol yn rhinwedd ei swydd ar Gabinet Rhanbarthol y Fargen Ddinesig, Prifddinas-Ranbarth Caerdydd ("CCR"), a'i alluogodd i brynu cyfranddaliadau yn y Cwmni am bris isel gyda disgwyliad rhesymol y gallai werthu'r cyfranddaliadau hynny'n ddiweddarach am werth uwch. Roedd yr Ombwdsmon o'r farn nad oedd ei weithredoedd yn unol ag ysbryd yr Egwyddorion sy'n sail i'r Cod Ymddygiad, yn enwedig yr egwyddor o uniondeb, sy'n disgwyl i aelodau beidio â gweithredu neu wneud penderfyniad er mwyn cael buddion ariannol drostynt eu hunain. Roedd yr Ombwdsmon hefyd o'r farn bod ymddygiad yr Aelod yn awgrymu ei fod wedi torri paragraff 7(a) a 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad.

O ran yr honiad bod yr Aelod wedi methu â datgan buddiant yn y Cwmni yn ystod cyfarfodydd Cabinet Rhanbarthol Prifddinas-Ranbarth Caerdydd, canfu'r ymchwiliad fod yr Aelod wedi methu â datgan buddiant yn y Cwmni yn ystod cyfarfod Cabinet Rhanbarthol Prifddinas-Ranbarth Caerdydd ar 18 Chwefror 2019 ac, er na wnaed unrhyw benderfyniadau mewn perthynas â'r Cwmni yn ystod y cyfarfod hwn, roedd methiant yr Aelod i ddatgan buddiant personol a buddiant sy'n rhagfarnu, a thynnu'n ôl o'r cyfarfod yn awgrymu achosion o dorri paragraffau 11(1) a 14(1)(a) o'r Cod Ymddygiad.

Daeth yr ymchwiliad i'r casgliad y dylid cyfeirio adroddiad yr Ombwdsmon ar yr ymchwiliad at Lywydd Panel Dyfarnu Cymru, er mwyn ystyried y toriad posibl o baragraffau 6(1)(a), 7(a), 11(1) a 14(1)(a) o'r Cod Ymddygiad.